

ската и сръбската кухня, каква е била трапезата на среднобългарския и възрожденския книжовник, мотивите за яденето и пиенето в народните песни и в балканската митология, кулинарният вкус на сърби и българи, гастрономичният образ на живота, отразени в българската и в сръбската фразеология.

Читателят ще намери и отговор на някои любопитни въпроси, например какъв е вкусът на „вестникарския сос“, постни ли са постите в България, как да се предпазим от кулинарни недоразумения на българо-сръбската езикова граница и др.

Диана Иванова

Ганчо Савов. Южнославянските литератури през XX столетие. Литературноисторически преглед. Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“. Велико Търново, 2002

Книгата е предназначена за студенти по южнославянски филологии. Целта на автора е да представи развитието на литературите на страните от бивша Югославия през XX век (сръбска, черногорска, хърватска, босненско-херцеговинска, словенска и македонска). Обзорът обхваща процесите на литературното развитие, течения и направления, автори и художествени произведения в посочените национални литератури. Освен със своите специфики те са дадени и в по-широк европейски контекст.

Диана Иванова

**Narodili jsme se jako draci
(antologie bulharské moderní povídky).
Brno, 2003**

Най-новата чешка антология на съвременния български разказ – *Родихме се змейове*, е част от поредица подобни антологии, представящи южнославянската проза и поезия. Те се издават от Дружеството на приятелите на южните славяни със седалище в Бърно, което има за цел да разпространява и популяризира южнославянската култура и литература сред чехите. (До 2004 г. в тази поредица са публикувани антологии на съвременния български, македонски, словенски, сръбски и хърватски разказ и съвременната македонска, словенска и сръбска поезия. Предстои представяне на съвременната българска и хърватска поезия.) Съставители на *Родихме се змейове* са Павел Крейчи и Елена Крейчова от Масариковия университет в Бърно и Надежда Михайлова-Сталянова от Софийския университет. Консултант при подбор на разказите е Анна Михайлова. Преводаческите еки-

пи на гореизброените антологии включват студенти и абсолвенти от съответните университетски специалности в Бърно и Прага. По този начин дружеството дава възможност на младите слависти да реализират придобитите си езикови умения и съдейства за създаването на едно ново поколение преводачи от и на тези езици. Техните преводи впоследствие се редактират от университетски преподаватели и носители на съответния език.

Родихме се змейове представя 32 разказа. Освен тях (както и във всяка антология от поредицата) има речник с биографични и библиографски данни на включените писатели (този речник много често е единственото място, където в Чехия могат да се намерят каквито и да било данни, особено за по-младите писатели). В предговора си към изданието проф. Иван Доровски, главен редактор на поредицата антологии, разглежда рецепцията на българската литература в чешката културна среда. Послесловът, посветен на съвременния български разказ, е от главния редактор на сп. „Пламяк“ Димитър Танев.

Според концепцията на антологията в този род издания се включват автори, родени през ХХ век, като целта е чешкият читател да се запознае с тематичното и авторското многообразие и пъстротата на съвременната българска проза. Широкият диапазон обхваща вече утвърдили се имена като Николай Хайтов, Емилиян Станев, Йордан Радичков, Йордан Вълчев, та до най-младите автори – Кр. Димитрова, О. Стоянова. Интересен е фактът, че между Емилиян Станев и Оля Стоянова (съответно най-стария и най-младия включен автор) има 70 години разлика във възрастта – един човешки живот.

Подреждането на разказите в антологията не е случайно. В стремежа си да избегнат чисто механичното оформяне (хронологично, по азбучен ред на авторите, по дата на раждане или просто без никаква схема) съставителите са обединили разказите в няколко тематични групи. Първата обхваща разкази, свързани с българската природа и мястото на човека в нея. Символичния старт на антологията дава *Гора* на Н. Хайтов. Разказите с ловна тематика (Ем. Станев, Д. Фучеджиев, Ив. Петров) са следвани от разкази със селска тематика (Д. Вълев, В. Попов, Пл. Тушков, Г. Мишев). Третата група представя междучовешките отношения в най-широк смисъл, което между другото наблюдаваме още и при разказите със селска тематика (Д. Яръмов, Р. Ралин, П. Чухов, З. Евтимова, О. Стоянова, Р. Босев, Л. Дилов). Отношенията между мъжа и жената са представени у Ст. Нацев, Я. Станоев, Кр. Димитрова, Г. Марков. Следващата тематична група не се различава принципно от предишната, но включва емигрантска тематика (Е. Тонев, В. Пасков, Л. Галина). Последната тематична група представлява художествена рефлексия на българското съвремие, като се започне от Ст. Стратиев с *Българският модел* и се продължи с епистоларната форма (Б. Биолчев, И. Кулеков) и с измисления прозаичен жанр „хуйку“ на Л. Дилов-син. Антологията завършва с класическия по жанр разказ на Г. Великов. Богатството на българския разказ е представено и чрез жанра фантастика (Л. Дилов, Е. Кузманов, Й. Вълчев, П. Чухов, Ст. Нацев, Кр. Димитрова, Р. Бо-

сев). Разбира се, изброените тематични кръгове са разграничени само условно в настоящото си представяне, като съзнаваме, че тематиката винаги е далеч по-многопластова.

Антологията е насочена към българистите в Чехия, но и към хората, които проявяват не само професионален интерес към българската култура.

Надежда Михайлова-Сталянова

Камбаните на съвестта. Български поети за Беларус. София, „Илинда – Евтимов“ ЕООД, 2003

Поетичната антология *Камбаните на съвестта* е издадена в навечерието на 125-годишнината от Освобождението на България от османско иго, тя е символичен израз на българската благодарност и уважение към беларуския народ, чиито синове жертваха живота си за свободата ни. Именно това дава основание на съставителя Стефан Поптонев да я нарече „венец на нашата възкръснала Родина“. Поетичен „венец“, в който свети пролятата кръв на беларуските воители и витаят сенките на „витязите от 54-ти Мински полк, стъпил пръв на свищовския дунавски бряг“, на Могильовския полк, предвождан от родения в Беларус генерал Гурко.

Неголямата по обем антология е събрала откровенията на повече от тридесет български поети от различни поколения: Атанас Стоянов, Андрей Германов, Георги Константинов, Иван Давидков, Евтим Евтимов, Найден Вълчев, Стефан Поптонев, Матей Шопкин, Христо Попов, Зоя Василева, Петя Йорданова, Цветан Илиев и други. Писани в различно време и по различни поводи, стиховете им са обединени от едно чувство – любовта към Бела Русь. Ето за какво мечтае Матей Шопкин от името на всички, които са почувствали и обикнали Беларус:

*В живота ми –
объркан, тъжен, пуст,
една мечта сърцето ми опива:
мечтата да отида в Беларус,
тъй както при любима се отива.*

(Мечта)

От страниците на тази книга оживява многострадалната и героична съдба на Беларус, на страната с акварелна природа, „зелено-синя лете, зиме бяла“. Тя запознава българския читател с историята и живота на беларусите и както пише извънредният и пълномощен посланик на Република Бела-